

Riksrevisorernas årliga rapport

Sammanfattning

Riksrevisionen har överlämnat riksrevisorernas årliga rapport 2011 i form av en redogörelse till riksdagen (2010/11:RR5). Finansutskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna. Den årliga rapporten innehåller de viktigaste iakttagelserna från det gångna årets revisionsverksamhet inom både den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen.

Rapporten fokuserar på två strategier som föranlett flera effektivitetsrapporter under det gångna året och även under 2009. Inom strategin Hållbara transfereringar har Riksrevisionen genomfört totalt tolv granskningar och därutöver diskuterat försäkringsmässigheten i de allmänna försäkringarna i två promemorior. Inom det andra temat, Effektiv förvaltning, har fokus legat på regeringens och myndigheternas arbete med e-förvaltning.

I rapporten finns även en genomgång av de viktigaste iakttagelserna från den årliga revisionen avseende 2010 samt en kortfattad genomgång av samtliga 33 effektivitetsrapporter som lämnats sedan den årliga rapporten 2010.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Redogörelse om riksrevisorernas årliga rapport 2011	5
Strategierna Hållbara transfereringar och Effektiv förvaltning	5
De viktigaste iakttagelserna från den årliga revisionen	7
De viktigaste iakttagelserna från effektivitetsrevisionen	8
Finansutskottets ställningstagande	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Redogörelsen	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Redogörelse om riksrevisorernas årliga rapport 2011

Riksdagen lägger redogörelse 2010/11:RR5 till handlingarna.

Stockholm den 8 november 2011

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Tommy Waidelich (S), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Johnny Skalin (SD), Ulla Andersson (V), Jörgen Andersson (M), Sven-Erik Bucht (S), Jessica Rosencrantz (M) och Emil Källström (C).

Redogörelse för ärendet

Riksrevisorernas årliga rapport beslutades av riksrevisorerna den 20 maj 2011 och Riksrevisionen lämnade den 27 maj rapporten till riksdagen i form av en redogörelse (2010/11:RR5). I rapporten beskriver riksrevisorerna de viktigaste iakttagelserna i de effektivitetsrapporter som lämnats sedan den förra årliga rapporten och i den årliga revisionen av myndigheternas årsredovisning för 2010. Den årliga rapporten avser således inte strikt år 2010, utan sträcker sig vad gäller effektivitetsrevisionen från den förra årliga rapporten, våren 2010, till en nuvarande, våren 2011, och i vissa fall även längre bakåt i tiden.

Sedan den 1 januari 2011 gäller en ny ordning för när det gäller hanteringen av Riksrevisionens rapporter. (Detta behandlades av konstitutionsutskottet i betänkandet Uppföljning av riksrevisionsreformen [2009/10:KU17].) Effektivitetsrapporterna överlämnas alla till riksdagen som sedan ger regeringen fyra månader att lämna en skrivelse med sina kommentarer, synpunkter och eventuella åtgärder med anledning av rapporten. Skrivelsen genomgår sedan riksdagsbehandling i det berörda utskottet. I årsredovisningen för staten lämnar sedan regeringen en samlad rapportering av vilka åtgärder man vidtagit med anledning av Riksrevisionens rapporter.

Granskningarna från den årliga revisionen återrapporteras av regeringen i årsredovisningen för staten där man informerar riksdagen om revisionsberättelser med invändning. Eventuella åtgärder som regeringen vidtar med anledning av iakttagelser i den årliga revisionen redovisas i budgetpropositionen, under respektive utgiftsområde.

Hanteringsordningen beträffande den årliga rapporten skiljer sig från den vanliga såtillvida att rapporten inte föranleder någon skrivelse från regeringen och heller inte någon återrapportering i årsredovisningen för staten.

Inga motioner har lämnats med anledning av redogörelsen.

Utskottets överväganden

Redogörelse om riksrevisorernas årliga rapport 2011

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger redogörelsen om riksrevisorernas rapport till handlingarna.

Redogörelsen

Rapporten innehåller tre huvudsakliga delar. Den inleds med en redovisning av granskningarna inom två strategier – Hållbara transfereringar och Effektiv förvaltning. Strategin Hållbara transfereringar påbörjades 2007 och avslutades vid midsommar 2011 och den nu aktuella redovisningen bygger på rapporter och promemorior från 2009–2011. Rapporteringen om strategin Effektiv förvaltning bygger på 5 rapporter från åren 2009–2011. Därefter följer ett avsnitt om de viktigaste iakttagelserna från den årliga revisionen avseende 2010 och avslutningsvis görs en kort sammanfattning av samtliga effektivitetsrapporter som färdigställts sedan den förra årliga rapporten presenterades, sammanlagt 33 stycken.

Strategierna Hållbara transfereringar och Effektiv förvaltning

När strategin Hållbara transfereringar avslutats vid midsommar 2011 hade revisionen genomfört tolv granskningar av de offentliga transfereringssystemen samt i två promemorior diskuterat försäkringsmässigheten i de allmänna försäkringarna. Med tanke på de stora belopp som slussas genom transfereringssystemen och den betydelse de har för många människors ekonomiska trygghet, riktar Riksrevisionen uppmärksamheten på transfereringssystemens effektivitet. Riksrevisionen har granskat systemen ur flera olika perspektiv och också funnit en hel del brister. Många av bristerna har rättats till, andra kvarstår, skriver Riksrevisionen.

För att transfereringssystemen ska upprätthålla den kvalitet som krävs för en god legitimitet bland befolkningen, måste systemen utöver att vara effektiva och finansiellt robusta, även vara förutsägbara för den enskilde och besluten likformigt utformade. Riksrevisionen sammanfattar sina viktigaste iakttagelser inom strategin Hållbara transfereringar i fyra övergripande slutsatser:

- För det första behöver processerna inom såväl sjukförsäkringen som arbetslöshetsförsäkringen utvecklas för att kunna ge de försäkrade rätt typ av stöd vid rätt tillfälle för att öka deras möjligheter att komma tillbaka till arbete.

- För det andra skulle en mer försäkringsmässig utformning av dessa båda försäkringar också skapa en större ekonomisk trygghet för de försäkrade, alternativt en lika stor ekonomisk trygghet men till en lägre kostnad.
- För det tredje har ansvariga myndigheter inte i tillräckligt hög utsträckning identifierat huruvida det förekommer osakliga skillnader mellan olika grupper i befolkningen när det gäller beslut och i sannolikhet att få ta del av en viss åtgärd.
- För det fjärde behöver regeringen vidta åtgärder för att underlätta informationsutbytet mellan myndigheter. Riksrevisionens bedömning är att myndigheterna inte har utnyttjat alla möjligheter som lag och teknik erbjuder. Det innebär bl.a. en stor effektiviseringspotential.

Den andra strategin kallas Effektiv förvaltning. Regeringen har haft högt ställda ambitioner för den traditionella förvaltningens successiva övergång till en elektronisk förvaltning. God service till medborgare och företag, bättre insyn, ökad öppenhet och högre effektivitet är några av hörnstenarna i regeringens e-förvaltningspolitik.

Utvecklingen av e-förvaltningen innebär en omfattande omstrukturering av den offentliga sektorn och är förknippad med stora investeringar. Statlig it-verksamhet utgör i dag den tredje största kostnadsposten i statsbudgeten med it-kostnader inom statsförvaltningen som uppgår till 20–25 miljarder kronor årligen, skriver Riksrevisionen. Därför måste myndigheternas it-verksamhet vara effektiv och innebära en god hushållning med statens medel.

Riksrevisionen har under de senaste åren som ett led i strategin Effektiv förvaltning genomfört ett antal granskningar som rör regeringens åtgärder för att utveckla den elektroniska förvaltningen så att den leder till högre effektivitet och bättre service. Riksrevisionen presenterar sina viktigaste iakttagelser och slutsatser i tre övergripande slutsatser.

- För det första behöver regeringen ta på sig ledartröjan för att utveckla e-förvaltningen ytterligare. Regeringens styrning av e-förvaltningen har enligt Riksrevisionens bedömning kännetecknats av passivitet och otydlighet. Regeringen har helt enkelt inte lyckats med att ta ett helhetsgrepp över e-förvaltningens utveckling.
- För det andra behöver staten utveckla och behålla sin beställarkompetens när det gäller myndigheternas behov av it-stöd. Beställarkompetensen blir viktigare när en allt större del av it-verksamheten överläts till privata aktörer.
- För det tredje behöver regeringen skaffa sig en ökad kunskap om de risker som finns för informationssäkerheten och den personliga integriteten när myndigheter hanterar personuppgifter elektroniskt. I granskningen av informationsutbytet mellan myndigheter med ansvar för trygghetssystem konstaterar Riksrevisionen att ett förbättrat elektro-

niskt informationsutbyte skulle leda till en mer effektiv administration, minskad risk för felaktiga utbetalningar samt bättre service till medborgarna.

De viktigaste iakttagelserna från den årliga revisionen

I november 2010 fattades beslut om nya internationella standarder för revision vid en kongress för nationella revisionsmyndigheter inom samarbetsorganisationen Intosai. Riksrevisionen har för den årliga revisionen under 2010 påbörjat en anpassning till dessa nya standarder. Dessa utgår från internationella standarder för privat revision vilka har anpassats till revision inom offentlig sektor. Anpassningen till de internationella standarderna genomförs för närvarande för både privat och statlig revision i Sverige liksom i många andra länder, skriver Riksrevisionen.

Övergången till nya standarder innebär i viss mån nya krav på innehållet i revisionsarbetet men också att revisorn och myndighetsledningen har en tidigare och tydligare kommunikation om bl.a. eventuella fel och brister. Detta har i vissa fall gett myndigheterna större möjligheter att rätta sina årsredovisningar så att de därmed blir rättvisande. För de granskade myndigheterna har anpassningen även inneburit en förändring genom att Riksrevisionen nu begär ett skriftligt uttalande från myndighetens ledning som bl.a. omfattar att myndigheten lämnat ”all den information som behövs för revisionen”.

Vissa begrepp i revisionsberättelsen har också ändrats. Begreppet *revisionsberättelse med invändning* har ersatts med *revisionsberättelse med modifierat uttalande* i form av reservation respektive avvikande mening. Revisorn uttalar sig med *reservation* när det finns väsentliga fel, men dessa fel inte är genomgripande för årsredovisningen eller när revisorn inte kunnat skaffa tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis, men bedömer att möjliga fel inte är genomgripande. Revisorn uttalar sig med *avvikande mening* när det finns väsentliga och genomgripande fel som innebär att årsredovisningen som helhet inte ger en rättvisande bild. Som tidigare kan Riksrevisionen också lyfta fram särskilt viktig information genom att lämna en s.k. upplysning i revisionsberättelsen. För 2010 har Riksrevisionen lämnat två revisionsberättelser med ett modifierat uttalande i revisionsberättelsen (tidigare kallad invändning). Som jämförelse lämnades tolv invändningar i revisionsberättelserna för 2009 och fem 2008.

Riksrevisionen har lämnat ett modifierat uttalande i form av en reservation, vilket innebär att man bedömer att årsredovisningen inte i allt väsentligt ger en rättvisande bild, i revisionsberättelsen för två myndigheter, Naturhistoriska riksmuseet och Statens beredning för medicinsk utvärdering. I fyra fall har Riksrevisionen lämnat en s.k. upplysning av särskild betydelse, som syftar till att uppmärksamma läsaren på väsentlig information som myndigheten skrivit i sin årsredovisning.

Riksrevisionen har även granskat resultatredovisningen i myndigheternas årsredovisningar. Myndigheterna ska främst redovisa hur verksamhetens prestationer har utvecklats med avseende på volymer och kostnader. Riksrevisionen bedömer att det trots vissa brister inte finns anledning att rikta allvarlig kritik i revisionsberättelserna.

Riksrevisionen pekar också på att problemet att vissa förvaltningsutgifter redovisas över s.k. sakanslag kvarstår för flera myndigheter. Denna fråga togs upp av Riksrevisionen i rapporten RiR2006:17. Man har även granskat informationssäkerheten vid ett antal myndigheter under ett flertal år och drar slutsatsen att det finns brister främst avseende otydlig policy om informationssäkerhet och att det ofta saknas en utsedd person som ansvarar för informationssäkerheten.

De viktigaste iakttagelserna från effektivitetsrevisionen

Sedan den förra årliga rapporten presenterades våren 2010 har Riksrevisionen genomfört 33 effektivitetsgranskningar. I den årliga rapporten återges kortfattat de viktigaste iakttagelserna i samtliga dessa rapporter sorterade efter riksdagens utskott.

Finansutskottets ställningstagande

Den årliga rapporten är ett tillfälle för Riksrevisionen att ge en översiktlig och sammanhållen bild av de viktigaste iakttagelserna från det gångna årets effektivitetsrevision och årliga revision. De strategier som redovisas i den årliga rapporten 2011 berör områden inom vilka Riksrevisionen genomfört flera olika granskningar och därmed belyst problemen ur olika synvinklar. Genom den årliga rapporten erhålls därmed en bra helhetsbild över granskningarna och över de slutsatser som Riksrevisionen dragit.

Riksrevisionen skriver att man i den årliga revisionen avseende 2010 har påbörjat en anpassning till nya internationella revisionsstandarder. Detta uppmärksammades även av utskottet i samband med behandlingen av Årsredovisningen för staten 2010 (bet. 2010/11:FiU33).

Utskottet föreslår att redogörelsen om riksrevisorernas årliga rapport 2011 (2011:RR5) läggs till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2010/11:RR5 Riksrevisionens redogörelse om riksrevisorernas årliga rapport 2011.